

Lite fakta om Torsöfärjorna som trafikerade Östersundet åren 1932 - 1994

– En berättelse av f.d. färjeskepparen Håkan Andersson

Under de 62 år som färjorna gick i trafik till Torsö, kom det att bytas ut rätt många färjor och till större efter hand.

Den första färjan **"Östersundet"** byggdes på Lödöse varv 1932. Den tog 6 bilar, men kom det en buss fick bara en bil plats. Färjan drevs av en 2-cylindrig Skandia tändkulemotor på nästan 100 hk.

Denna färja ersattes 1956 av en något större som fick namnet **"Torsö"**. Den nya färjan fick inte behålla sitt namn särskilt länge, då alla färjor skulle benämnas med nummer, så **"Torsö"** fick det föga fantasifulla namnet **Färja 61/31**. Denna färja var också byggd på Lödöse varv. Motorerna var 2 st Volvo Penta på 300 hk. Längden var 23 m och den tog ca 8 bilar. Under en tid fanns också en liknande färja som 31:an som reserv, **Färja 61/27**, och man körde dubbelt med dem vid högtrafik.

Trafiken ökade efter hand så det beställdes i Uddevalla en ny färja. Denna byggdes av varvets yrkesskola och kallades **Färja 61/258** och levererades till Torsö 1963. Hon försågs med wirar på sidorna, då tanken var att kunna köra den med endast en mans besättning, men det kom att dröja ända till 1980 innan det blev så. Propellrarna var tyska av märket Schneider men höll inte att köra i is, så det var stora problem första vintern. Eftersom färjan var flatbottnad kallades den av vissa för "platte Anton".

Den lilla 31:an som var reservfärja fick svårt att klara trafiken och isen, så 1964 kom en bättre isgående färja från Alnön vid Sundsvall, där det då byggts en bro till fastlandet. Denna färja vid namn **61/233** hade 4 st Volvo Penta på 600 hk (byggd i Kristinehamn 1959) och med sina kraftiga propellrar klarade hon isen bra och hade plats för ca 16 bilar. Efter diverse ombyggnader kom 258:an att fungera bättre. Den tog 32 bilar, så det var en rejäl förbättring av kapaciteten. Men många minns nog oljudet från motorerna, som stod på däck och drevs med många och långa kilrep ned till propelleraxeln, och ändå värre var det för färjeskepparen som stod i sin styrhytt ovanpå motorerna, men de flesta av oss färjeskeppare har väl också blivit mer eller mindre döva.

Färja 61/258 var kvar på Torsö till 1978, då en ännu större kom hit, **Färja 61/269**, som tog 48 bilar. Den var här bara till 1980, då den inkallades akut till Tjörn, då broraset där inträffat. Istället fick vi en tid en mindre färja, **61/214**, med Schneider-propellrar. År 1980 fick vi också en nybyggd färja från Åsiverken i Åmål döpt till **Färja 61/315**. Den var försedd med en ny typ av propellrar från Finland, Hollming Aquamaster, som skulle klara isen bra men som de visst inte gjorde utan fick bytas ut till en kraftigare modell.

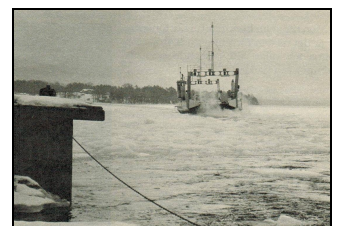
Det var många svåra isvintrar på 80-talet och 1985 blev vi av med 233:an, som var den bästa isgående färja vi haft, och reservfärjeläget byggdes då om för att passa bredare färjor. Som reservfärja kom då en kallad **61/273**, en Schneider-färja som klarade is dåligt, men den gick bra att köra och kunde ta upp till 48 bilar.

1989 beslutades att färjorna äntligen skulle få vettiga namn. Efter en utlyst tävling blev 61/315 döpt till **"Vargflotten"** och 61/273 till **"Lakakåffa"**, Vargflotten för att öborna kallas för vargar och Lakakåffa efter ett hemskt väsen som lär finnas i sundet.

Men..... så kom beslutet att bron skulle byggas och efter den 19 november 1994 behövdes inga färjor längre.

Sista turen med "Vargflotten"

Något om var färjorna finns i dag

Färjan Östersundet hamnade på Vinön i Hjälmaren. Jag såg många foton på den där, då jag jobbade där 2008-2010. Den fanns så sent som 2007 på Ingarö.

Färjan Torsö, 31:an, såldes till Tynningö och fick namnet Torsbyfjärden. Den kom sedan 1995 till Gäddö Lax i Norrtälje.

Färja 258 kom från Torsö till härnösandstrakten, sedan söderut och blev omdöpt till Rigel av Sankt Anna. Så ännu längre söderut till Stralsund och hette där Stralsund. 1997 reservfärja, bör vara skrotad idag.

Färja 269 såld till Finland.

Färja 214 såld till Stockholm, namnad till Arven, nu som Kosterfärja 4.

Färja 233 såldes till Ornö Sjötrafik och fick där namnet Ornöström. Jag tror det var 1997, då vi i Torsö Rederi var upp till Ornö och tittade på henne då hon var till salu. Hon ägdes då av grevinnan Ebba Stenbock. De hade sålt av en massa skog och för pengar från detta hade de startat ett färjerederi för några år sedan. Ebba Stenbock hade en dröm sedan länge om en betydligt större färja och hade nu hittat en, som då döptes till "Ebbas Dröm". Vi köpte dock inte tillbaka Ornöström till Torsö, utan den såldes till Ellös men finns idag på Åland.

Vargflotten kom till Aspö i Karlskona skärgård, där den fortfarande kör bilar under namnet Aspö 111.

Slutligen Lakakåffa såldes till Stralsund och har där hetat Stahldrode!

Att allt stämmer lämnar jag dock ingen garanti för!

Håkan

30 december 2016